

MEHNAT MUHOFAZASI VA XAVFSIZLIK TEXNIKASI
FANINI INSON HAYOTIDAGI O'RNI

Nurmatov Ismoiljon Yusupovich

Ergashev Odiljon Yuldashevich

Haminjonov Ulug'bek Jakbaralievich

Farg'ona viloyati Dang'ara 1-son kasb hunar maktabining

"Umum kasbiy" fanlar kafedrasi maxsus Fan o'qituvchilari

Annotatsiya: Maqolada mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi fanini inson hayotidagi o'rnini tashkil etishning ahamiyati va ularning ishlab chiqarish faoliyatining yakuniy natijasiga ta'siri muhokama qilinadi. Ishchilarning mehnat xavfsizligiga ta'sir etuvchi asosiy omillari ham ko'rib chiqilib, mehnatni muhofaza qilish sohasida yuzaga keladigan muammolarni hal qilish yo'llari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: korxonalar, mehnat muhofazasi, ishchi xavfsizligi, iqtisodiy omil, xavfsizlik choralari.

Mehnat muhofazasi - inson ning mehnat jarayonidagi xavfsizligi, sihat-salomatligi va ish qobiliyatining saqlanishiga qaratilgan tadbirlar. Qonun hujjatlarida mehnat jarayonida qo'llaniladigan ijtimoiy-iqtisodiy, tashkiliy, texnik, sanitariya-gigiyena, davolash-profilaktika chora tadbirlari belgilab qo'yiladi. Mehnat qiluvchi shaxs xavfsizligi, salomatligi, mehnat qilish qobiliyatini himoyalash, sog'lom mehnat sharoitlari yaratish, kasb kasalliklari yuz berish xavfini oldini olish, ishlab chiqarishda jarohatlanishlarga yo'l qo'ymaslik kabilar mehnat muhofazasi oldidagi vazifalar hisoblanadi.

Mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik deganda ishchilarning xavfsizligi, farovonligi va sog'lig'ini ta'minlaydigan ko'rsatmalar, dasturlar va amaliyotlar tushuniladi. Har qanday sog'liq va xavfsizlik dasturining yakuniy maqsadi eng xavfsiz mehnat sharoitlarini ta'minlash va ish joyidagi jarohatlar, baxtsiz hodisalar va o'limlar ehtimolini minimallashtirishdir. Ishdagi salomatlik va xavfsizlik mijozlar, keng jamoatchilik va bir xil muhitda bo'lishi mumkin bo'lgan barcha boshqa odamlarning sog'lig'ini himoya qiladi. Mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish baxtsiz hodisalarning oldini olishga va xodimlarning jarohatlari va kasalliklari ehtimolini kamaytirishga yordam beradi. Shuningdek, ular tibbiy xarajatlarni, kasallik ta'tilini va nogironlik nafaqalarini kamaytirishi mumkin. Nima bo'lishidan qat'i nazar, har bir tashkilot ish joyida sog'liqni saqlash va xavfsizlik qoidalariga rioya qilishga mas'uldir. Ushbu qoidalar aniq ko'rsatilgan va agar korxonalar ularga rioya qilmasa, u har qanday zarar yoki baxtsiz hodisalar uchun javobgar bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, kompaniyalar mehnatni muhofaza qilish va sog'liqni saqlash standartlariga

rioya qilish uchun moliyaviy va huquqiy majburiyatlarga ega. Shuningdek, ular xodimlarning salomatligi, xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlash uchun ma'naviy majburiyatlarga ega.

Salomatlik va xavfsizlik har qanday ish joyida katta ahamiyatga ega bo'lgan sohadir. Xavfsiz va sog'lom ish muhiti xodimlar, mijozlar va boshqa jamoat a'zolarining farovonligi uchun muhim ahamiyatga ega. Salomatlik va xavfsizlik bilan bog'liq muammolar turli manbalardan, jumladan, xavfli materiallarga ta'sir qilish, xavfli ish amaliyoti va baxtsiz hodisalardan kelib chiqishi mumkin.

Ishchilarning salomatligi va xavfsizligini ta'minlash uchun ish beruvchilar o'zlarining ish joylarida mavjud bo'lgan sog'liq va xavfsizlik xavflarini aniq tushunishlari muhimdir. Ish beruvchilar ushbu xavf-xatarlarga ta'sir qilishning mumkin bo'lgan oqibatlaridan ham xabardor bo'lishlari kerak. Ish beruvchilar ish joyidagi salomatlik va xavfsizlikka tahdidlarni aniqlash va nazorat qilish orqali o'z xodimlarini jarohatlar, kasallik va o'limdan himoya qilishga yordam beradi. Ish joyida mehnat salomatligi va xavfsizligini tartibga soluvchi ko'plab federal va shtat qonunlari mavjud. Ushbu qonunlar ishchilarni potentsial xavfli sharoitlardan himoya qilish uchun ish beruvchilar amal qilishi kerak bo'lgan minimal standartlarni belgilaydi. Mehnatni muhofaza qilish va sog'liqni saqlash boshqarmasi ushbu qonunlarning bajarilishi uchun mas'ul bo'lgan asosiy federal agentlikdir. Hukumat idoralari ham salomatlik va xavfsizlik qonunlarini amalga oshirishda rol o'ynaydi. Ish joyidagi xavfsizlik - bu o'limga yoki jiddiy jismoniy zararga olib keladigan yoki olib kelishi mumkin bo'lgan tan olingan xavflardan xoli bo'lish sharti va xavfsiz va sog'lom mehnat sharoitlarini o'z ichiga oladi. Xavfsiz va sog'lom ish joyi - bu xodimlar jarohat, kasallik yoki o'limga olib kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarga duch kelmasdan o'z vazifalarini bajarishlari mumkin bo'lgan joy.

Mehnatni muhofaza qilish va mehnatni muhofaza qilish, shuningdek, mehnat xavfsizligi va sog'lig'i va mehnatni muhofaza qilish, shuningdek, mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik deb nomlanuvchi, ish joyidagi ishchilarning salomatligi, xavfsizligi va farovonligi bilan shug'ullanadigan ko'p tarmoqli sohadir. Ushbu atamalar fan bo'yicha maqsadlarga ham tegishli bo'lib, ulardan ushbu maqola kontekstida foydalanish dastlab mehnatni muhofaza qilish va sog'liqni saqlash bo'limi yoki bo'limining qisqartmasi edi. Mehnatni muhofaza qilish dasturlarining asosiy vazifalari sog'lom va xavfsiz mehnat sharoitida ishchilarning xavfsizligi va sog'lig'ini ta'minlashdan iborat. OSH shuningdek, ish sharoitlari ta'sir qilishi mumkin bo'lgan hamkasblar, xodimlar, oila a'zolari, mijozlar va boshqalarni himoya qilishi mumkin.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, "Mehnat salomatligi ish joyidagi sog'liq va xavfsizlikning barcha jihatlarini qamrab oladi va uning asosiy maqsadi sifatida xavf-xatarlarning oldini olishga qaratilgan". Salomatlik "nafaqat kasallik yoki kasallikning yo'qligi emas, balki to'liq ruhiy, jismoniy va

ijtimoiy farovonlik holati" deb ta'riflanadi. Kasbiy salomatlik - bu sog'liqni saqlashning ko'p tarmoqli sohasi bo'lib, u odamlarga jismoniy sog'lig'iga minimal zarar etkazgan holda o'z ishlarini eng samarali tarzda bajarishga imkon beradi. Salomatlikni shu tarzda farqlash sifatida aniqlash mumkin, masalan, ish joyida sog'liq va xavfsizlikni targ'ib qilish, bu ish joyida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan barcha baxtsiz hodisalardan shikastlanishning oldini olishdir.

Salomatlik va xavfsizlik texnik bo'yicha treninglar turli sabablarga ko'ra muhimdir. Birinchidan, bu xodimlarning ish muhitida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlardan xabardor bo'lishiga yordam beradi. Bu shuningdek, ular o'zlarini ushbu xavflardan qanday himoya qilishni bilishlariga yordam beradi. Nihoyat, sog'liqni saqlash va xavfsizlik bo'yicha treninglar ish joyida sodir bo'ladigan baxtsiz hodisalar va jarohatlar sonini kamaytirishga yordam beradi. Ish beruvchilar o'z xodimlariga berishi mumkin bo'lgan turli xil sog'liq va xavfsizlik bo'yicha treninglar mavjud. Treningning bir turi xavf-xatarli aloqa mashg'ulotlari deb ataladi. Ushbu turdagi treninglar xodimlarga ish joyida ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ba'zi kimyoviy moddalar va boshqa moddalar bilan bog'liq xavflarni tushunishga yordam beradi. Xavflardan xabardorlik bo'yicha treninglar xodimlarga qo'lqop, niqob va respirator kabi shaxsiy himoya vositalaridan qanday qilib to'g'ri foydalanishni tushunishga yordam beradi. Salomatlik va xavfsizlik bo'yicha o'quv mashg'ulotlarining yana bir turi yong'in xavfsizligi bo'yicha treninglar deb ataladi. Ushbu turdagi treninglar xodimlarga ish joyidagi yong'inlar bilan bog'liq xavflarni tushunishga yordam beradi. Yong'in xavfsizligi bo'yicha treninglar, shuningdek, xodimlarga yong'inga qarshi vositalar va boshqa yong'in xavfsizligi vositalaridan to'g'ri foydalanishni tushunishga yordam beradi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Тимофеев С. С., Тимофеева С. С. Цифровое будущее охраны труда // XXI век. Техносферная безопасность. 2022. Т. 7. № 1. С. 51-62. <https://doi.org/10.21285/2500-1582-2022-1-51-62>.
2. Bogdanova, N. Xodimning huquqlari va ish beruvchining majburiyatlari haqida hamma narsa / N. Bogdanova. - M.: AST, 2019. - 239 b.
3. Bykadorov, V. A. Texnik jihatdan tartibga solish va xavfsizlik. Darslik / V.A. Bykadorov, F.P. Vasilev, V.A. Kazyulin. - M.: Birlik-Dana, 2018. - 640 p.